

ТМГ. XXXVIII	Бр. 4	Стр. 1701-1734	Ниш	октобар - децембар	2014.
--------------	-------	----------------	-----	--------------------	-------

UDK 070.433(497.11-12):316.65

Оригиналан научни рад

Примљено: 25. 8. 2014.

Одобрено за штампу: 24. 12. 2014.

Лела Милошевић Радуловић
 Универзитет у Нишу
 Филозофски факултет
 Департман за социологију
 Марија Марковић
 Универзитет у Нишу
 Филозофски факултет
 Департман за педагогију
 Драгољуб Б. Ђорђевић
 Универзитет у Нишу
 Машински факултет
 Ниш

О ПОГРАНИЧНИМ ОПШТИНАМА ЈУГОИСТОЧНЕ СРБИЈЕ У *НАРОДНИМ НОВИНАМА**

Апстракт

У раду су представљени резултати поновљеног истраживања писања дневних новина (*Народне новине*) које се издају у Нишу (центру југоисточне Србије) о животу у пограничју југоисточне Србије. Циљ рада је да се одговори на питање да ли је промењен начин представљања пограничја југоисточне Србије у односу на 2011/2012. годину када је реализовано раније истраживање, а њему се приступило кроз анализу садржаја једногодишњег писања *Народних новина* у периоду од 1. марта 2013. до 28. фебруара 2014. године. Анализирана је квантитативна заступљености садржаја, а затим и квалитет извештавања, то јест садржај текста и начин на који се пише о пограничним општинама југоисточне Србије. Методологија истраживања преузета је из истраживања обављеног 2011/2012. године с намером упоређивања добијених резултата.

Основни подстицај за истраживање била је чињеница да југоисточна Србија спада у најдевастиранија српска подручја, као и свест о улози медија у формирању јавног мњења и њиховом утицају на постављање друштвених приоритета.

Кључне речи: југоисточна Србија, пограничне општине, *Народне новине*, анализа садржаја, поновљено истраживање

lela.milosevic.radulovic@filfak.ni.ac.rs

* Припремљено у оквиру пројекта *Одрживост идентитета Срба и националних мањина у пограничним општинама источне и југоисточне Србије (179013)*, који се изводи на Универзитету у Нишу – Машински факултет, а финансира га Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије.

ON BORDER MUNICIPALITIES OF SOUTHEAST SERBIA IN *NARODNE NOVINE* DAILY

Abstract

The paper presents the results of the repeated measures study of how the daily paper *Narodne Novine*, published in Niš (the center of southeast Serbia), writes about the life in the border area of southeast Serbia. The goal of the paper is to answer the question whether the way in which the border areas of southeast Serbia were presented in this daily paper had changed as viewed against the year 2011/2012, when a previous study was conducted. This was carried out through an analysis of the yearly content of *Narodne Novine* in the period 1 March 2013 – 28 February 2014. Quantitative coverage has been analyzed, followed by an analysis of the quality of reporting, i.e. of the contents of texts and the way in which border municipalities of southeast Serbia were written about. The research methodology was taken over from the study published in 2011/2012, so that the results could be compared.

The main motivation for this study was found in the fact that southeast Serbia is one of the most devastated Serbian areas, and also in the awareness of the role of the media in shaping the public opinion, and their influence on defining priorities in a society.

Key Words: southeast Serbia, border municipalities, *Narodne Novine*, content analysis, repeated measures study

УВОД

Пограничје југоисточне Србије обухвата девет општина из три округа: Пиротски (Пирот, Димитровград, Бабушница), Јабланички (Црна Трава) и Пчињски (Сурдулица, Босилеград, Трговиште, Бујановац, Прешево). Уз границу с Бугарском су три општине Пиротског округа (*Пирот, Димитровград, Бабушница*), две из Пчињског (*Босилеград, Сурдулица*) и само једна из Јабланичког (*Црна Трава*). Преостале три општине – *Трговиште, Бујановац, Прешево* – припадајући Пчињском округу, наслањају се на границу према Македонији (Ђорђевић и Милошевић Радуловић, 2012, стр. 1584). Поред српског народа овде живе и три бројне националне мањине – *бугарска, албанска, ромска*, од којих су неке и већинске у појединим општинама, а уз мултиетничност иде и вишеверскост (православци, муслимани, протестанти) (опширније Ђорђевић и Милошевић, 2012, стр. 1584).

Упркос повољном геополитичком положају и значајним природним ресурсима, основне карактеристике подручја су опадање производње, раст незапослености, снижавање животног стандарда, депопулација и старење становништва. Смањење броја становника пограничних општина последица је рапидног исељавања (табела 1),

док се промене у старосној структури огледају у сталном опадању удела младих људи.

„Процеси интензивних послератних миграција на релацији село – град, пољопривреда – индустрија, као и ефекти сенилизације и депопулације сеоског становништва у југоисточној Србији учинили су овај регион девастираним простором, дугорочно блокираним за економски развој и ослабљеним и рањивим са становишта безбедности, посебно пограничних општина“ (Митровић, 2012, стр. 12).

Табела 1. Број становника у пограничним општинама југоисточне Србије у периоду од 1948. до 2011.

Table 1. The population in the border municipalities in southeastern Serbia in the period from 1948 to 2011

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Република Србија	6527583	6978119	7641962	8446726	9313686	7822795	7498001	7186862
Бабушница	37532	37312	34316	29033	23872	19333	15734	12307
Димитровград	23063	22082	18418	16365	15158	13488	11748	10118
Пирот	70049	69210	68073	69285	69653	67658	63791	57928
Црна Трава	13614	12902	12319	9672	6366	3789	2563	1663
Босилеград	18816	19751	18368	17306	14196	11644	9931	8129
Бујановац ¹	34472	36810	39064	43522	46689	49238	43302	18067
Прешево	23379	24607	26738	30056	33948	38943	34904	3080
Сурдулица	32747	35578	32505	29494	27029	24785	22190	20319
Трговиште	15368	15578	14404	12556	8923	7146	6372	5091
Укупно	269040	273830	264205	257289	245834	236024	210535	136702

Извор: Републички завод за статистику, 2014.

У привредном погледу југоисточна Србија је регион с ниским продуктивношћу – његови развојни потенцијали нису довољни за неопходне промене. У правцу смањивања емиграције становништва из очигледно дугогодишње маргинализованог подручја неопходан је економски развој чији главни покретач јесу иностране и домаће инвестиције. Такво стање у југоисточној Србији последица је бројних околности (историјских, економских, политичких). Препорука научне јавности за регион своди се на то да је, полазећи од његовог геостратешког значаја за нашу земљу, потребна нова дугорочно одржива политика регионалног развоја. Данашња демографска слика пограничних сеоских насеља југоисточне Србије јасно показује да су неопходне стимулативне мере популационе политике за подстицање

¹ Напомена за Бујановац и Прешево: подаци Пописа 2011. односе се само на укупно пописано становништво општине.

демографског развоја који би могао бити окосница економске и културне обнове (Марковић Крстић и Милошевић Радуловић, 2012, стр. 157). Да би се очувао државни интегритет неопходно је да друштво и држава предузму промишљене акције које се морају заснивати на савременим сазнањима свих наука које се баве људском популацијом, јер су неприхватљиви приступи у конципирању популационе политике који сматрају да се она може уређивати и водити само или претежно економским и правним инструментима. Чињеница је да су ови инструменти веома значајни, но не и довољни (Марковић, 2012, стр. 18).

Обележје живота у пограничју јесте и непрестано мешање разноврсних концепата норми, вредности и социјалних и културних модела. „Говорити о границама [...] значи говорити о духовним, културним, религиозним, идеолошким, нормативним, сексуалним 'оградама'“ (Zanini, 2002, стр. 74). „Ограде“ о којима говори Занини имају различите улоге у граничном подручју и пограничној свакодневици као својеврсном друштвеном простору, у односу на средине које су унутар централних територијалних и културних целина. Полазећи од тога и имајући у виду дугогодишње маргинализовање пограничних општина и вишеструке негативне последице скрајнутости – сиромаштво, институционална замрлоост, демографско старење и пражњење читавих подручја – као и то да су медији веома моћни у дефинисању јавног дискурса, приступило се поновљеном истраживању представљања пограничја југоисточне Србије у штампаним медијима.

Због своје информативне, комуникацијске и симболичке функције медији су значајни креатори система вредности. Имају кључну улогу у формирању јавног мишљења, промовисању поштовања људских права и сарадње и иницијатори су решавања бројних друштвених проблема.

„Новинарство и медији подучавају, образују и забављају. Они су позорница и кулисе јавног живота, културе и културног стваралаштва. Медијска и културна индустрија привлаче сву нашу пажњу. Оне обликују нашу свест, начин мишљења и понашање и тиме утичу на нашу социјализацију. [...] нису само део друштва у коме живимо, јер истовремено делују на то друштво“ (Mol i Zagorac-Kešner, 2005, стр. 25).

Главним професионалним стандардима деловања медија сматрају се објективност и веродостојност извештавања. Извештавање медија не само да представља стварност већ је и креира, тако да се може говорити о друштвеном произвођењу стварности у медијима путем селекције и интерпретације догађаја и њиховог смештања у шири контекст. На обухват и садржај информација у медијима утиче велики број чинилаца: друштвено-политичка ситуација, владајућа политика и идеологија, власништво над медијима, социокултурне карактеристике новинара. Новинари се

„баве догађајима, људима и појавама, а повод за рубрику може бити актуелни догађај, псеудо догађај и медијска иницијатива. Критичност, балансираност и етичност уређивачке политике мери се одабиром садржаја, позиционирањем прилога унутар временског одсечка у електронским, односно просторног одсечка у штампаним медијима, затим новинарским жанром као формом презентације садржаја и на крају језичком употребом“ (Валић Нелковић, 2011, стр. 1370).

Д. Дардић и М. Милојевић истичу да новинарство јесте занат, али и друштвени и јавни ангажман, који са собом носи велику одговорност, а које новинари често нису свесни (2010, стр. 17). Новинар стално мора одлучивати између критеријума важности неког догађаја и могућих позитивних и негативних последица извештавања (опширније Kunczik i Zipfel, 1998, стр. 182). Упркос томе што пракса показује да је објективност често замењена пристрасношћу и сензацијом

„огроман број медија сведочи о великим очекивањима која јавност и даље има од њих као друштвене институције која грађане информише и оспособљава да учествују у демократији. То значи да су нормативна очекивања од медија и новинарства и даље веома висока“ (Milivojević, 2012, стр. 53).

Основни подстицај за наше истраживање била је свест о утицају медија на формирање ставова и доношење одлука. Циљ истраживања био је да се стекне увид у то колико је и на који начин пограничје присутно у штампаним медијима, конкретно у *Народним новинама*, и какву слику о пограничним општинама југоисточне Србије пружају штампани медији. Резултати истраживања могу да пруже основ за разматрање начина на који таква слика може да усмерава јавност и активности државних органа и институција.

На који начин штампани медији извештавају о пограничју југоисточне Србије приказано је и у истраживању које је реализовано 2012. године (Вуковић, Воста и Ризнић, 2012, стр. 1559–1582). У питању је квантитативна и квалитативна анализа садржаја три дневна листа у нашој земљи – *Политика*, *Вечерње новости* и *Блиц* – у периоду од 1. фебруара до 30. априла о извештавању о пограничју источне и југоисточне Србије. Анализа објављених текстова показује да пограничје источне и југоисточне Србије није одсутно из наведених штампаних медија, али да квантитет и квалитет текстова варира у зависности од тематског подручја. Текстови су ретко утемељени на истраживачком новинарству и основни облик новинарског изражавања је вест. Аутори истичу да је проблем старења становништа, који је нарочито изражен у овом делу Републике Србије, обрађен у анализираним дневним листовима, али да учесталост текстова није у складу с озбиљношћу овог друштвеног проблема, док су теме из

области економије и културе заступљене у одговарајућој мери. Анализирани медији националног значаја извештавају и о квалитету живота људи у пограничју источне и југоисточне Србије, а приказан је и живот такозваних „обичних људи“ и то у тридесетак текстова (успешни ученици, угледни стручњаци, људи необичних занимања, чувари традиције). Аутори указују и на индикативан резултат у смислу географске заступљености. Реч је о томе да Пирот има велико преимућство по питању заузимања медијског простора у анализираним дневним новинама у односу на Зајечар, без обзира на то што ова два града имају приближно иста обележја (површина, број становника, средиште округа). Уочену различитост образлажу активношћу или пасивношћу ових градова, јер је највећи број текстова о Пироту проистекао из иницијативе градских власти, институција, удружења и појединаца.

Утемељеност разлога за поновљено анализирање *Народних новина* оснива се и на налазима претходног истраживања (Ђорђевић, Милошевић Радуловић, 2012) према којима преовладава општи утисак да *Народне новине* играју важну улогу у информисању становништва југоисточне Србије, посебно њеног пограничја, али да су многе значајне теме недовољно покривене. Аутори закључују да би *Народне новине* требало из угла пограничја да сразмерније објављују прилоге из Пиротског округа, односно да на уштрб написа из општине Пирот знатно повећају број текстова из Бабушнице, како би се лужнички крај изједначио са бабушничким; да штампају далеко више прилога из Пчињског округа, барем онолико колико из Пиротског, јер пчињско подручје има више пограничних општина; да сразмерније објављују објављују прилога из Пчињског округа, односно да повећају број текстова из Босилеграда и Сурдулице, посебно Прешева и Трговишта, најнеразвијенијег места; да посвете пажњу Црној Трави (Јабланички округ) јер се убедљиво најмање писало о Јабланичком округу. За годину дана написана су само четири текста о Црној Трави и то за време снежног невремена (остале теме уопште нису узете у обзир); да сразмерније публикују чланке о селима на граници јер су она рак-рана српске државе (Ђорђевић и други, 2012); да при објављивању прилога воде рачуна о следећем редоследу – економија уопште, пољопривреда, прекогранична сарадња, квалитет живота, култура, образовање, здравство, социјална заштита, политика, медији, религија, спорт. У складу с тим циљ новог истраживања био је да се одговори на питање да ли је промењен начин представљања пограничја југоисточне Србије. Поновљено изучавање, по истој методологији, подразумевало је праћење и анализирање једногодишњег писања *Народних новина*, које се издају у Нишу, центру југоисточне Србије, у периоду од 1. марта 2013. до 28. фебруара 2014. године.

Кроз призму извештавања штампаних медија аутори текста трагају за одговором на питање о актуелности пограничног подручја и деловању у том простору с обзиром на његову посебност.

ПРЕДМЕТ, ЗАДАЦИ И МЕТОД ИСТРАЖИВАЊА

Предмет рада је извештавање штампаних медија у Нишу о животу у пограничју на простору југоисточне Србије. С обзиром на то да је реч о поновљеном истраживању, задржана је претходна методологија. Рад се заснива на анализи садржаја једногодишњег писања дневног листа *Народне новине* о пограничним општинама југоисточне Србије. За истраживање је коришћена анализа садржаја јер се помоћу ње на систематичан и квантитативан начин долази до података о садржају неке поруке, пошиљаоцу и примаоцу, као и о ефектима такве поруке (Милић, 1978, стр. 571; Шушњић, 1973, стр. 247). Анализа садржаја је „техника истраживања објективног, систематског и квантитативног описа манифестног садржаја средстава комуницирања“ (Berelson, 1952), али и „истраживачка техника за извођење поновљивих и ваљаних закључака из података према њиховом контексту“ (Krippendorff, 1980, нав. према: Kanižaj, 2003, стр. 29).

Осим анализе квантитативне заступљености садржаја, анализиран је и квалитет извештавања, а у складу с тим задаци истраживања су: (1) утврдити заступљеност текстова о пограничју у југоисточној Србији и (2) утврдити начин на који се пише о пограничју у југоисточној Србији.

Индикатори заступљености текстова су: (1) *број текстова* који се односе на пограничје у југоисточној Србији; (2) *значај* који се придаје таквим текстовима (*врста текста* – вест, извештај, интервју, коментар, осврт, критички извештај, фељтон, чланак, репортажа, преузети текст, антрфиле; *величина текста* и *опремљеност текста*); (3) *географска покривеност* (извештавање из различитих округа, укључујући и градске и сеоске средине).

Индикатори начина извештавања су: (1) *садржај* текстова (теме); (2) *функција наслова* (информативна, мобилизаторска, критичка, дискриминативна, сензационалистичка); (3) *вредносна усмереност* текста (позитивна, негативна, неутрална); (4) *намеравани ефекат* текста (информисање о одређеној појави, глорификовање одређене појаве, мобилисање на неку активност, дезавуисање одређене појаве или критички приступ) (Ђорђевић, Милошевић Радуловић, 2012, стр. 1585–1586).

УЗОРАК ИСТРАЖИВАЊА

Изворна грађа на којој се темељи наша анализа обухвата текстове у нишком дневном листу *Народне новине* у којима се извештава о пограничним општинама југоисточне Србије у периоду од 1. марта 2013. до 28. фебруара 2014. године (232 броја новина у којима је објављено 411 текстова). Основна јединица анализе садржаја је објављени текст о пограничју у југоисточној Србији. Јединица анализе је појединачни текст који се односи, посредно или непосредно, на неку пограничну општину југоисточне Србије, односно сваки „новински текст који чини једна графичка и садржинска целина (без обзира на дужину, жанр, начин обраде или тему) са свим припадајућим деловима (наслов, илустрације, уметнути делови и слично)“ (Миљивојевић, 2010, стр. 46). Сваки текст сврстан је у одређену тематску категорију којој према садржају одговара, а анализирани су текстови у сваком броју новина током сваког месеца како би се избегле сезонске варијације, али и неуједначеност у заступљености различитих садржаја током недеље.

КВАНТИТАТИВНА ЗАСТУПЉЕНОСТ, ОПРЕМЉЕНОСТ И ВЕЛИЧИНА ТЕКСТОВА О ПОГРАНИЧЈУ У ЈУГОИСТОЧНОЈ СРБИЈИ

У периоду од 1. марта 2013. до 28. фебруара 2014. године у 232 броја новина објављено је 411 текстова о пограничним општинама југоисточне Србије (табела 2). Резултати поновљеног истраживања показују да је у односу на претходно разматрани период (од 1. марта 2011. до 29. фебруара 2012. године) знатно повећан број новина у којима се налазе текстови о пограничним општинама југоисточне Србије (232 у односу на 154), као и број текстова који се одnose на погранична подручја (411 у односу на 263 текста).²

Текстови о пограничју штампани у периоду до 1. августа 2013. налазе се на 15. страни у *Народним новинама* (рубрика „Срез“). Новина која је уведена од 1. августа 2013. јесте да се *Народне новине* штампају у боји, а рубрика „Срез“ се сада налази на 11. страни. Због тога што се поменута рубрика налази у другој трећини *Народних новина* њен положај је сасвим задовољавајући. Поред места које текстови о пограничју имају у новинама, важан показатељ су и опремљеност и величина разматраних текстова, јер указују на значај који се придаје одређеном напису. Притом се претпоставља да значајне теме заузимају већу површину и да су текстови са таквим темама опремљенији.

² Један текст је објављен два пута – 26. и 27. децембра 2013. године. Његово поновно објављивање изостављено је из анализе.

Табела 2. Заступљеност текстова о пограничју југоисточне Србије

Table 2. Presence of texts on the border regions of southeastern Serbia

Месец	Број новина	Број текстова	% текстова	Просечан број текстова
2013. година				
Март	25	51	12,4	2,0
Април	25	56	13,6	2,2
Мај	16	31	7,5	1,9
Јун	22	43	10,5	1,9
Јул	23	40	9,7	1,7
Август	20	33	8,0	1,7
Септембар	21	37	9,0	1,8
Октобар	20	36	8,8	1,8
Новембар	21	34	8,3	1,6
Децембар	18	23	5,6	1,3
2014. година				
Јануар	9	12	2,9	1,3
Фебруар	12	15	3,6	1,3
Укупно	232	411	100	1,8

У овом истраживању су, као и у ранијем, потпуно опремљени текстови дефинисани као они који имају наднаслов, наслов, поднаслов и фотографију. У ту категорију сврстани су и текстови којима недостаје само један од наведених елемената. Делимично опремљени текстови су они којима недостају два елемента, а као слабо опремљени третирану су они који имају само наслов (Ђорђевић и Милошевић Радуловић, 2012, стр. 1588).

У претходном истраживању било је најмање текстова који су били потпуно опремљени (14,8%), док је број делимично опремљених и слабо опремљених текстова био прилично уједначен (41,8% и 43,4%). За разлику од резултата претходног истраживања у овом истраживању је најмањи број слабо опремљених текстова (28,2%), док је број потпуно опремљених и делимично опремљених текстова скоро уједначен (33,1% и 38,7) (табела 3).

Табела 3. Опремљеност текста

Table 3. Text elements

	Број текстова	%
Потпуно опремљен	136	33,1
Делимично опремљен	159	38,7
Слабо опремљен	116	28,2
Укупно	411	100,0

Као показатељ (не)доминантности текста узета је његова величина у односу на површину стране. Површина стране (штампани део) у *Народним новинама* је 813,96 цм². Анализирано је да ли чланак о пограничју доминира на читавој страни (већи од половине или мањи од половине стране) или доминира на половини стране (већи од четвртине или мањи од четвртине стране). Текстови су подељени на основу три критеријума:

- а) текст $\leq \frac{1}{4}$ (мањи или 203,49 цм²);
- б) $\frac{1}{4} < \text{текст} < \frac{1}{2}$ (од 203,50 до 406,97 цм²);
- в) текст $\geq \frac{1}{2}$ (406,98 цм² или већи).

У складу с тим, дефинисане су три групе:

- а) текст не доминира;
- б) текст доминира у односу на половину стране;
- в) текст доминира у односу на читаву страну (Ђорђевић и Милошевић Радуловић, 2012, стр. 1589). Као и у ранијем истраживању, највише је текстова који заузимају $\frac{1}{4}$ или мање од $\frac{1}{4}$ стране, односно оних који не доминирају.

Табела 4. Величина текста без фотографије

Table 4. Text size without photographs

	Број текстова	%
Текст не доминира	173	96,6
Текст доминира у односу на половину стране	5	2,8
Текст доминира у односу на читаву страну	1	0,6
Укупно	179	100,0

Од укупно 411 текстова, 179 није пропраћено фотографијом (43,5%), док се уз 232 налази фотографија (56,5%). Резултати истраживања показују да је највише прилога о пограничју који не доминирају, било да су пропраћени фотографијом или не (табеле 4 и 5).

У раду ће бити истакнуто о којој тематици и о којим општинама је реч у објављеним текстовима о пограничним општинама.

Табела 5. Величина текста са фотографијом

Table 5. Text size with photographs

	Број текстова	%
Текст не доминира	154	66,4
Текст доминира у односу на половину стране	67	28,9
Текст доминира у односу на читаву страну	11	4,7
Укупно	232	100,0

*ТЕМАТСКА ЗАСТУПЉЕНОСТ ТЕКСТОВА О ПОГРАНИЧЈУ
У ЈУГОИСТОЧНОЈ СРБИЈИ*

Као и у претходном периоду (од 1. марта 2011. до 29. фебруара 2012), највећи број чланака о пограничју у југоисточној Србији у периоду који смо сада разматрали односи се на *квалитет живота* у пограничју (103 текста, 25,1%) (табела 6). У оквиру те категорије најчешће се писало о инфраструктурној опремљености насеља, о комуналним радовима, о улагањима у инфраструктуру и објекте од значаја за квалитетнији живот становништва (17,5%) и туризму (17,5), затим о криминалу у пограничју (15,5%), хуманитарним акцијама (10,7%), сиромаштву (5,8%), раду базена (5,8%), оплемењивању и уређењу екстеријера (4,9%), подстицању наталитета (4,9%), локалним пројектима и активностима (2,9%). По два текста се односе на промоцију здравља и здравих стилова живота (1,9%) и бесплатан превоз за ђаке и пензионере (1,9%).

Остале теме из наведене категорије заступљене су само са по једним написом: потписивање уговора о додели бесповратне новчане помоћи за куповину грађевинског материјала за обнову кућа; одобравање захтева пензионерима за одмор и рекреацију о трошку ПИО фонда; извештај о одржавању годишње скупштине Месног одбора Кола српских сестара; враћање познате пиротске кафане наследницима; најаву обуставе саобраћаја; укидање таксе за осигурање путничких возила на прелазима према Косову у општинама Прешево и Бујановац; организовање дочека Нове године на градском тргу у Сурдулици; прерасподела буџета општине Димитровград у циљу бољег квалитета живота; покретање иницијативе да Пиротски округ добије Ватрогасно-спасилачки батаљон; поклањање рачунара представницима школа, Дома здравља, Опште болнице, полиције и других установа у Пироту; ефикаснији рад општине Бујановац уз подршку Европске уније.

Запажа се да две фундаменталне теме – сиромаштво и подстицање наталитета – нису заступљене у довољној мери. Наведени проблеми заслужују већи медијски простор јер пограничје источне и југоисточне Србије спада у најдевастиранија српска подручја и већина тамошњих општина деценијама припада групи најсиромашнијих општина у Србији, а демографска слика бројних пограничних насеља јасно показује да су неопходне мере за подстицање демографског развоја. Сиромаштво је данас доминантна тема и представља облик вишеструке депривираниости, што подразумева неодговарајуће могућности школовања, недостатак друштвене моћи, неодговарајући посао или немогућност запошљавања, а не само недостатак, у већој или мањој мери, материјалних средстава. Висока стопа сиромаштва становништва (нарочито у руралним подручјима), депопулација, низак природни прираштај и демографско одумирање руралних сред-

на најизраженији су управо на подручју југоисточне Србије (опшир-
није Голубовић, Голубовић, 2013, стр. 19-37).

Табела 6. Заступљеност тема у анализираним текстовима

Table 6. Presence of topics in analysed texts

	2011/2012.		2013/2014.	
	Број текстова	%	Број текстова	%
Политика	4	1,5	15	3,6
Економија	29	11,0	44	10,7
Култура	42	16,0	64	15,6
Образовање	20	7,6	47	11,4
Религија	2	0,8	4	1,0
Квалитет живота	83	31,6	103	25,1
Спорт	8	3,0	19	4,6
Здравство	11	4,2	13	3,2
Социјална заштита	5	1,9	4	1,0
Екологија	5	1,9	9	2,2
Медији	3	1,1	2	0,5
Прекогранична сарадња	5	1,9	9	2,2
Пољопривреда	15	5,7	31	7,5
Проблеми	24	9,1	29	7,1
Остало	7	2,7	18	4,4
Укупно	263	100,0	411	100,0

После квалитета живота највише се писало о *култури* (15,6%) (као и у периоду обухваћеним ранијим истраживањем). Највећи број текстова из ове категорије односи се на писање, штампање и промоције књига (21,9%), а затим на одржавање изложби (17,2%). Тачно 12,5% текстова односи се на одржавање културних манифестација, као и на активности институција културе. Мањи број написа односи се на позоришне представе (6,2%), заштиту културног наслеђа (6,2%) и локалне пројекте из области културе (4,8%). По два текста односе се на доделе признања (3,1%) и обележавање Миланског едикта (3,1%). Следеће теме заступљене су са по једним написом: Општина Бабушница и Канцеларија за младе добиле су позив за учешће у националном пројекту Матурантска парада „Плес толеранције“; Столски камен као најчешће сликани мотив из Лужнице; пензионери освојили друго место на такмичењу „Ја имам таленат“ у Лесковцу; аматерски сликар нацртао икону Св. Саве на плафону собе; историја димитровградског парног ваљка из 1954. године који је завршио као музејски експонат; планирање изградње филмског Зона града на Власинском језеру; несвакидашњи хоби Пироћанца Ивице Ђорђевића који слика портрете славних личности и пријатеља на др-

вету уз помоћ сунчевих зрака; извештавање о прослави 13. рођендана Песничке радионице Народне библиотеке „Детко Петров“ у Димитровграду.

Анализа је показала осиромашеност у погледу броја текстова када је реч о промоцији културе и традиције ове средине која деценијама пролази кроз озбиљну кризу. Пограничје југоисточне Србије је културно разноврсно са раскошно богатим културним наслеђем због прожимања различитих култура. Све то чини југоисточну Србију веома вредном фолклорном ризницом чије се богатство огледа у народним играма и песмама, народној ношњи и свакодневном говору. Како пограничје источне и југоисточне Србије има богато културно-историјско и етнолошко наслеђе које заузима значајно место у целокупној српској традиционалној култури *Народне новине* би требало интензивније да промовишу културу и традицију овог подручја ради богатијег и динамичнијег културног живота заједнице.

Образовању је посвећено 47 написа (11,4%). Највише је текстова који се односе на доделу стипендија ученицима средњих школа и студентима (15,0%), затим следе текстови који се односе на организацију такмичења и успех на такмичењима (10,6%) и упис у први разред (10,6%). На реализацију пројеката у области образовања односе се четири прилога (8,5%), као и на укидање појединих одељења (8,5%). По три текста обрађују теме из области неформалног образовања (6,4%) и информишу о увођењу нових одељења и смерова (6,4%). О потребама за увођењем нових образовних профила говоре два текста (4,3%), као и о гашењу школе (4,3%), посетама ученика и студената из иностранства (4,3%), организовању манифестација (4,3%) и броју ученика и студената у појединим пограничним општинама (4,3%). Од осталих тема заступљене су следеће: извештавање о одржаном огледном часу; материјална улагања општине у образовање; проблеми у области образовања (нови начини финансирања доведиће до отпуштања запослених у образовању); додела диплома полазницима Школе српског језика из Бујановца и Прешева, након успешног шестомесечног школовања; менаџмент школе (три школе у Бујановцу имају по два в. д. директора) и предшколско васпитање и образовање (број уписаних малишана и број деце која ће похађати припремни предшколски програм).

Запажа се да недостају текстови о проблемима у раду школа на овом подручју, посебно у руралним срединама. Велики број сеоских школа ради у веома тешким околностима о чему би медији морали да извештавају, јер мале сеоске школе имају значајну друштвену и педагошку улогу. Њихова традиција свакако заслужује медијску пажњу. Сеоске и градске школе функционишу у драстично различитим условима у погледу квалитета, једнакости и ефикасности и извештавањем о томе медији би могли да иницирају решавање неких проблема.

Из области *економије* објављено је 10,7% новинских чланака (44 укупно). Највећи је број текстова који се односе на теме везане за тренутно стање, улагања и развој привреде у пограничним општинама (31,9%). Девет написа се односи на изградњу електрана (20,5%). Према заступљености следе прилози који се односе на запошљавање радника (15,9%), субвенције и донације (13,7%), последице приватизација (4,5%), промену менаџмента фирми (4,5%) и реализације пројеката (4,5%). Од осталих тема заступљена су два осврта која се односе на гашење и последње банке у Бабушници и доделу регионалног сертификата граду Пироту за повољно пословно окружење.

Без обзира на то што је туризам постао један од најзначајних фактора економског развоја у многим земљама света, овде није посебно истакнут као један од начина за подстицање економског развоја. Пограничне области су веома погодне за развој посебних врста туризма јер феномен границе може да представља туристичку атракцију због својих специфичности.

„Већа усмереност туристичке делатности према пограничним општинама, као и самој граници, у сагласности је са савременим тенденцијама у туристичким кретањима. Откривање нових туристичких дестинација представља, у том смислу, један од највећих изазова савременог туризма. Нове, потенцијално атрактивне туристичке дестинације – међу њима и пограничне зоне – најлакше је укључити у туристичку понуду кроз реализацију посебних облика туризма. (...) Срж специфичног туристичког производа је његова аутентичност, уникатност, наглашена локалност, те индивидуални приступ потенцијалним туристима“ (Вуковић, Воза, Ризнић, 2011, стр. 1459, 1460).

Медији би требало да извештавају о могућностима развоја туризма, о потенцијалима локалне заједнице у погледу знања, радне снаге и нових развојних програма како би се истакле и природне и културне вредности пограничја и препознале могућности за туристички развој овог подручја. Што се тиче економских тема требало би чешће извештавати и о другим планираним пројектима и стратегијама, као и о постигнутим резултатима.

Према заступљености следе текстови који информишу читаоце из области *пољопривреде* (31 текст, 7,5%). Највећи број прилога, њих пет, односи се на улагања у пољопривреду (15,6%). Четири текста се односе на откуп пољопривредних производа (12,6%), а три на противградну заштиту (9,5%). По два написа се односе на: давање савета пољопривредницима, правне акте (доношење декларације о забрани гајења генетски модификованих организама и укидање решења о затварању стечаја у земљорадничкој задрузи), квалитет производа, пољопривредне радове и на пожаре који су задесили пољопривредна газдинства. По један напис информисао је о: предавању за пчеларе; акцији пролећног пребројавања дивљачи; саоницама као

пољопривредном средству; оснивачкој скупштини задружног савета; регистрацији пољопривредних газдинстава; пензионеру који чува козе; произвођачима органске хране; поткивању крава; акцији по-рибљавања.

Недостају текстови о могућностима развоја и унапређивања пољопривредне производње као једне од основних грана привреде у Србији која треба и може да допринесе свеопштем развоју овог подручја. Подручје југоисточне Србије карактерише привредна неразвијеност због чега развој пољопривреде мора бити један од приоритета. Медији би требало да извештавају о запуштеном земљишту, могућностима активирања свих пољопривредних ресурса, различитим видовима стимулисања производње на газдинствима, пољопривредним задругама које су чиниле везу између тржишта и произвођача пољопривредних производа, као и о успешним пољопривредницима и њиховим активностима (видети: Ђорђевић и Вуковић, 2014).

О *проблемима* у пограничју говори 29 новинских текстова (7,1%). Највише је текстова (24,1%) који информишу о проблемима везаним за исплату социјалног програма радницима приватизованих предузећа. Четири написа се односе на елементарне непогоде и њихове последице (13,8%). По три текста говоре о проблемима паса луталица (10,3%), крађи струје у пограничју (10,3%), док по два написа информишу о продаји шверцоване робе из Бугарске (6,9%) и нередовној исплати зарада (6,9%). Од осталих тема које се односе на проблеме у пограничју заступљене су следеће: искључења струје нередовним платишама; катастрофално стање у привреди; на помолу решење спора око зграде Дома војске у Пироту; села остала без воде због дуга предузећа; велика незапосленост у Пиротском округу; изгорела избегличка барака; сељани у Пироту страхују од загађења из фабрике; одбегли рој пчела уселио се у кућу.

Теме из области *спорта* обрађене су у 19 текстова (4,6%). Највише је оних који се односе на успехе спортиста (њих 8, односно 42,1%). О улагањима у спорт информишу три текста (15,8%). Од осталих тема из области спорта са по једним прилогом обрађене су: манифестација под називом „Женска недеља“ у организацији „Скијалишта Србије“ на Ски центру „Стара планина“; извештавање о одржаном турниру у малом фудбалу; представљање пројекта канцеларије за младе општине Бабушница „Спорт и забава изнад свега“, који је одобрен од стране Министарства омладине и спорта; пиротски планинар заједно са групом планинара из Србије посетио један од највећих водопада у Европи; извештај о одржаном такмичењу риболоваца; извештавање о одржаном Већу борилачких спортова; најаву учествовања Душана Николића из Пирота на светском првенству бодибилдера у Мадриду; 10 бициклиста на путу од Софије ка Лондону прошло кроз Пирот у оквиру акције „Октобар – месец борбе против трговине људима“.

Чињеница је да недостаје промоција спортских активности кроз активно учешће младих у различитим спортовима. Такође недостаје извештавање о традиционалним спортским активностима које су карактеристичне за ово подручје нарочито за време празничних манифестација. Медији би требало интензивније да прате стање спорта у пограничју, да извештавају о потребама и проблемима спортских клубова, промовишу младе таленте, прате реализацију заједничких иницијатива и пројеката у домену спорта као здравог начина живота и да промовишу сарадњу спортских институција, како у региону тако и прекограничну сарадњу.

Из области *политике* објављено је 15 текстова (3,6%): предстоје договори странака на власти након што је ДС у Димитровграду напустило осам чланова; део чланства напустио ДС и пришао бившем функционеру демократа Д. Петровићу који је најавио формирање странке „Заједно за Србију; Скупштина општине Бабушница смањила број одборника; општинска организација ДС у Пироту покренула иницијативу да градски трг понесе име Зорана Ђинђића; захтев већине одборника локалног парламента у Димитровграду за смену локалног руководства; потписивање споразума о формирању нове скупштинске већине и преузимању локалне власти у Димитровграду; прекомпоновање локалне власти у Димитровграду; група грађана „Пиротска нова снага“ приступила Српској напредној странци; захтев за смену председника СО у Бабушници; стабилна скупштинска већина, одговорност и тимски рад општинског руководства и Општинског већа у Димитровграду; шеф Координационог тела Владе Србије за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа посетио Бујановац, даровао основце и разговарао с новинарима о низу тема; амбасадор Турске у Београду у Бујановцу изразио задовољство због смиривања тензија на југу Србије и изразио спремност своје земље да економски помогне грађанима тог региона Србије; посланици Републичког парламента требало би да наставе расправу о сету правосудних закона којима ће број основних судова са 34 бити повећан на 66; политички лидери Албанаца са југа централне Србије обратиће се парламентима Албаније и Косова са предлогом да се у њиховим буџетима за 2014. предвиде средства за општине Бујановац и Прешево; општина Прешево бојкотује Национални савет Албанаца.

Трећина садржаја из области политике везаних за пограничне општине односи се на актуелна дешавања на југу земље. Остали текстови се углавном односе на страначка превирања и тичу се локалног руководства. Недостају садржаји о конкретним мерама које власт предузима у циљу опоравка овог подручја и о њиховим ефектима, што би било од значаја за становништво југоисточне Србије. Како истиче Вујевић новинари морају бити критичнији према власти зато што власт има већу могућност служити истини, правди и лепоти, а не зато што су

а priori против сваке власти. „Добра власт треба критичније новинаре како би била још боља“ (опширније: Вујевић, 1998, стр. 183).

По броју заступљености текстова следи категорија *остало* (18 текстова, 4,4%). Поред црне хронике (три текста) и рада судова (три текста) присутни су и написи који се односе на: јато лабудова на Крупачком језеру код Пирота; подсећање на годишњицу промене имена Цариброд у Димитровград; биографију бабушничког учитеља Јордана Миланова; повратак све већег броја људи, нарочито пензионера, на напуштена огњишта (села у околини Пирота и на Старој Планини); контролу примене закона о раду; трихинелозу код дивљих свиња; пешака који је препешачио од Лужнице до Ниша како би показао да увек постоји лек против меланхолије; конференцију Еврорегиона Нишава; имена која се најчешће дају новорођеној деци; чланове Радио клуба „Димитровград“ који су успешно завршили УКТ куп такмичења; животну причу једног Деда Мраза; породицу из Пирота која чува грчко војничко гробље.

На теме у којима се разматра *здравствена проблематика* односи се 13 (3,2%) текстова. Њих шест говори о улагању у здравство, што је и најзаступљенија тематика у оквиру наведене категорије. Три се односе на епидемије у пограничју, а два информишу о акцији „Војни лекар на селу“. Поред тога, присутан је по један прилог који се односи на недостатак специјалиста и запошљавање лекара.

Веома скроман број текстова односи се на здравство у пограничју. Бројна питања остају без одговора након једногодишњег извештавања – Да ли села имају амбуланте или су мештани принуђени да до лекара и за лекове путују више десетина километара? Какво је задовољство пацијената, односно како се рангира здравствена заштита у пограничју међу суграђанима? Да ли се може говорити о ефикасном, благовременом и квалитетном пружању здравствене заштите? Дакле, недостају текстови о квалитету здравствене заштите, потребама становништва, проблемима појединих општина и различитих категорија становништва, инвентару у амбулантама, посебно у руралним подручјима, о трошковима за лекове и о донацијама. Нарочито недостају текстови о здравственој заштити на селу где су углавном самачка старачка домаћинства (видети Милошевић Радловић, Петровић, Илић Крстић, 2013).

О темама из области *екологије* заступљено је 9 текстова (2,2%). Новински текстови из те области обрађују следеће теме: информисање о акцији „Оживи отпад“; извештавање о додељеној захвалници за успешну реализацију пројекта „Интегрисани системи управљања комуналним чврстим отпадом“; отворена Регионална санитарна депонија у Пироту; Јавно предузеће Комуналац из Пирота почело са одвајањем појединих компоненти из комуналног отпада; планирани рад комуналног предузећа Комуналац представљен кроз активности које имају за циљ унапређивање хигијене у општини Пирот; у Сур-

дулице представљен пројекат „Заштита животне средине Власинског језера“; у оквиру програма Exchange 4 конкурисала и општина Бабушница са пројектом “Clear environment for a better life“, а предлог пројекта позитивно оцењен; Власотинчани траже да и тај град постане корисник регионалне санитарне депоније код Пирота; проблем дивљих депонија.

Еколошки проблеми су данас једна од најактуелнијих тема, како у свету тако и код нас. Међутим, резултати истраживања показују да анализирани штампани медији не посвећују довољно пажње овој теми. Текстови говоре о значајним проблемима, али недостају они који би у већој мери доприносили подизању свести о очувању животне средине, односно развијању интересовања за еколошке теме. Занемарени су горући еколошки проблеми – управљање отпадом, дивље депоније, уништавање заштићених врста, борба против климатских промена, заштита природе – у погледу праћења мера за њихово решавање и ефеката примењених мера.

И о *прекограничној сарадњи* новине пишу у 9 текстова (2,2%). Они се односе на: прекограничну сарадњу Пирота и Правеца; извештавање о одржаном првом састанку представника Еврорегиона Нишава; доделу средстава из приступних фондова ЕУ Сурдулице на основу два заједничка пројекта с општинама из Бугарске; представљање планираних улагања кроз пројекат „Модернизација спортске инфраструктуре у граничном региону Монтана-Пирот“ у оквиру програма Прекограничне сарадње Србије и Бугарске; најаву планираних активности у оквиру пројекта прекограничне сарадње Србије и Бугарске под називом „Побољшање система управљања отпадом у прекограничном региону Монтана-Пирот“; сарадњу бујановачке привреде с индустријском комором Тиране; практичну вежбу хапшења и хитне потере за извршиоцима тешких кривичних дела коју су извели припадници МУП-а Србије и Бугарске; мини соларну електрану у Пироту; одржавање Српско-Бугарског форума.

Прекогранична сарадња је од великог значаја за ширу заједницу јер помаже становништву с обе стране границе у решавању питања од заједничког интереса. Програми прекограничне сарадње фокусирани су на социоекономски развој и кохезију, заштиту животне средине, борбу против организованог криминала, унапређивање граничне контроле. Прекогранична сарадња се успоставља и у циљу развоја науке, туризма, организовања спортских и културних манифестација. Важна је и у области пољопривреде и руралног развоја. Међутим, без обзира на њен велики значај за ширу заједницу у анализираним медијима има веома мало текстова који су посвећени прекограничној сарадњи. Остаје отворено питање да ли медији нису пратили активности и облике прекограничне сарадње или их није било у посматраном периоду. Медији би морали да укажу на потребе и могућности прекограничне сарадње јер је она

„важан инструмент регионалне политике будући да доприноси већем степену интеграције пограничних подручја и уклања економске и социјалне разлике које су настале као последица постојања националних граница. [...] Успостављањем прекограничне сарадње промовишу се добросуседски односи, јача стабилност и решавају проблеми са којима се суочавају локалне територијалне заједнице суседних држава. Реализацијом наведених циљева истовремено се стварају услови за уравнотежен и одржив развој пограничних подручја“ (опширније Голубовић, Голубовић и Цветковић, 2012, стр. 1625, 1626).

Четири текста (1,0%) информишу о темама из области *социјалне заштите* (најава почетка рада народне кухиње за најугроженије у Бабушници; издвојено 50 милиона динара за социјална давања зарад подстицања natalитета и помоћи родитељима; превоз ученика и грађана на територији општине Бабушница; најава радног ангажовања корисника социјалне помоћи у Пироту).

Дакле, на три месеца је објављиван по један текст из области социјалне заштите. Очигледно је да се у уређивачкој концепцији анализираних новина не препознаје озбиљност ове теме. Сваки појединац и породица којима је неопходна друштвена помоћ и подршка ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварања услова за задовољење основних животних потреба имају право на социјалну заштиту, у складу са законом. Права на социјалну заштиту обезбеђују се пружањем услуга социјалне заштите и материјалном подршком (Закон о социјалној заштити, 2011, чл. 4). Током анализираних периода изостало је информисање јавности о потребама, проблемима и будућем развоју социјалне заштите, као и о установама социјалне заштите. Недостају текстови о услугама социјалне заштите, квалитету рада у систему социјалне заштите и финансирању. Такође недостају текстови о сарадњи општине, цивилног сектора и хуманитарних организација. Како подручје југоисточне Србије карактерише сиромаштво, незапосленост и демографско старење социјална заштита је тема која свакако заслужује медијски простор.

Четири текста информишу и из области *религије* (најава бесплатног крштења и литургије; манастир Темска; обележавања гробница митрополита пиротског Нектарија на одговарајући начин како би била доступна јавности и верницима; свети дуд стар шест векова у селу Завидинцу), а из области *медија* само два (0,5%) и то о издвајању новчаних средстава за рад медија.

Значајан део културног идентитета Србије јесу православне цркве и манастири. У југоисточној Србији саграђен је велики број цркава и манастира. Медији би требало да упознају јавност о томе у виду репортажа с прегледним илустрацијама. Међутим, за годину дана представљен је само манастир Темска, недалеко од Пирота.

Што се тиче текстова о медијима недостају текстови о медијској сарадњи, како регионалној тако и прекограничној, као и о условима рада појединих медија и њиховој доступности руралним подручјима.

ГЕОГРАФСКА ПОКРИВЕНОСТ И ИЗВЕШТАВАЊЕ ИЗ ГРАДСКИХ И СЕОСКИХ СРЕДИНА

Анализа текстова са становишта географске покривености показује да се (као и у ранијем истраживању) највише писало о Пиротском округу (86,9%), знатно мање о Пчињском (11,9%), а најмање о Јабланичком округу (0,2%) (табела 7 и графикон 1). Када је реч о извештавању из градских и/или сеоских подручја анализа такође показује да се као и у претходном истраживању (2011/2012) најчешће писало о догађајима у градском атару. На градску средину односи се 339 текстова (82,5%), на градску и сеоску 14 (3,4%), а само на сеоску 58 прилога (14,1%).

Табела 7. Заступљеност текстова по окрузима

Table 7. Presence of texts per district

	Број текстова	%
Пиротски округ	357	86,9
Пчињски округ	49	11,9
Јабланички округ	1	0,2
Јабланички и Пчињски округ	3	0,7
Сва три округа	1	0,2

Графикон 1. Заступљеност текстова по окрузима

Graph 1. Presence of texts per district

Уколико се анализира о којим општинама се највише писало у појединим окрузима, односно да ли су подједнако заступљене све

пограничне општине или су неке потиснуте, може се уочити да су што се тиче Пиротског округа (357 текстова) заступљени текстови о свим пограничним општинама (Бабушница, Димитровград и Пирот). Међутим, највише се писало о општини Пирот (180 текстова, 50,4%), знатно мање о општини Димитровград (97 текстова, 27,2%) и најмање о општини Бабушница (67 текстова, 18,8%). У 11 текстова (3,1%) се помиње читав округ. У два текста се говори о општинама Пирот и Димитровград и општинама Пирот и Бабушница (табела 8). У раније анализираном периоду такође се највише извештавало о општини Пирот (50,7%), а најмање о општини Бабушница (18,7%) (Ђорђевић, Милошевић Радуловић, 2012, стр. 1596).

Табела 8. Пиротски округ

Table 8. Pirot District

Општине:	Број текстова	%
Пирот	180	50,4
Димитровград	97	27,2
Бабушница	67	18,8
Више општина	2	0,5
Читав округ	11	3,1
Укупно	357	100

Што се тиче Пчињског округа такође се писало о свим пограничним општинама (49 текстова), али је највећи број прилога о општини Бујановац (13 текстова, односно 26,5%). Следе општине Сурдулица (7 текстова, 14,3%), Прешево (5 текстова, 10,2%), Босилеград (3 текста, 6,1%) и на крају Трговиште (2 текста, 4,1%). У 9 написа (18,4%) помиње се читав округ, а у 10 (20,4%) општина Бујановац и општина Прешево (табела 9). О општини Бујановац највише се извештавало и у раније анализираном периоду, а најмање о општини Прешево (Ђорђевић, Милошевић Радуловић, 2012, стр. 1596).

Табела 9. Пчињски округ (%)

Table 9. Pčinja District (%)

Општине:	Број текстова	%
Сурдулица	7	14,3
Босилеград	3	6,1
Бујановац	13	26,5
Прешево	5	10,2
Трговиште	2	4,1
Више општина	10	20,4
Читав округ	9	18,4
Укупно	49	100

О пограничној општини Црна Трава из Јабланичког округа није било извештавања. Текст који постоји односи се на читав Јабланички округ. У ранијем истраживању (2011/2012) четири текста су информисала о Црној Трави (мада само о ванредној ситуацији због снежног невремена). Написи у којима се помиње већи број округа су о Пчињском и Јабланичком округу (три текста) и о Јабланичком, Пчињском и Пиротском округу (један текст).

У погледу тематске заступљености могу се уочити, као и у ранијем проучавању, специфичности у односу на округе, али и унутар њих. За разлику од Пиротског округа у коме су заступљене све теме, у Пчињском округу нема чланака о социјалној заштити, спорту, религији и медијима (табела 10).

Табела 10. Заступљеност тема у Пиротском и Пчињском округу

Table 10. Presence of topics in the Pirot and Pčinja Districts

Теме:	Пиротски округ		Пчињски округ	
	Број текстова (357)	%	Број текстова (49)	%
Политика	11	3,1	4	8,2
Економија	32	9,0	10	20,4
Култура	62	17,4	2	4,1
Образовање	41	11,5	6	12,2
Религија	4	1,2	-	-
Квалитет живота	93	26,0	8	16,3
Спорт	19	5,3	-	-
Здравство	9	2,5	4	8,2
Социјална заштита	4	1,2	-	-
Екологија	8	2,2	1	2,0
Медији	2	0,6	-	-
Прекогранична сарадња	7	2,0	2	4,1
Пољопривреда	27	7,6	2	4,1
Проблеми	22	6,2	7	14,3
Остало	15	4,2	3	6,1

Једини прилог који се односи на Јабланички округ описује тамошње пољопривредне радове. У текстовима који се односе на Пчињски и Јабланички округ заједно обрађене су теме из области економије (један текст), квалитета живота (један текст) и пољопривреде (један текст). Један напис (неразвијене општине добиле помоћ за младе) односи се на сва три округа југоисточне Србије.

а) *Пиротски округ*

Као и у претходно анализираном периоду (2011/2012), највећи број текстова из Пиротског округа односи се на општину Пирот (50,4%). Највише простора посвећено је квалитету живота, економији и култури, затим образовању, проблемима и пољопривреди. Остале теме заступљене су у знатно мањем броју (табела 11).

Табела 11. *Заступљеност тема – Пиротски округ (број текстова)*Table 11. *Presence of topics – the Pirot District (number of texts)*

Тематске области	Општине			Више градова	Читав округ
	Пирот	Димитровград	Бабушница		
Политика	3	6	2	-	-
Економија	27	4	2	-	-
Култура	27	22	12	-	1
Образовање	18	10	12	-	1
Религија	2	-	2	-	-
Квалитет живота	46	30	13	1	3
Спорт	5	10	3	-	1
Здравство	7	-	2	-	-
Социјална заштита	1	-	2	-	1
Екологија	5	1	2	-	-
Медији	1	1	-	-	-
Прекогранична сарадња	6	-	-	1	-
Пољопривреда	11	8	6	-	2
Проблеми	13	2	5	-	2
Остало	8	3	4	-	-
Укупно	180	97	67	2	11

На *квалитет живота* у општини Пирот односи се 46 новинских написа (25,6%), од којих је највећи број о туризму (13 текстова), улагањима у инфраструктуру (9) и криминалу (6). Од укупно 27 текстова (15%) из области *економије* дванаест се односи на привредне теме (од тога три на субвенције и донације у области привреде), седам на запошљавање радника, а четири на изградњу хидроелектрана. О *култури* се пише у 27 прилога (15,0%), од чега се седам односи на одржавање изложби, шест на писање, штампање и промоцију књига, а четири на заштиту културног наслеђа. Мањи број текстова је објављен о *образовању*, укупно 18 (10,0%). По три текста се односе на локалне пројекте, неформално образовање и увођење нових одељења и смерова, а два текста информишу о укидању школских одељења. Када је реч о текстовима који се односе на *проблеме* у општини Пирот (13 текстова, 7,2%), највећи број (њих 7) односи се на бивше раднике и исплату средстава за социјалне програме. *Пољо-*

привреда је тема 11 текстова (6,2%). По два се односе на откуп пољопривредних производа и пожаре на сеоским газдинствима, док је осталим темама посвећен само по један текст.

Као и у претходно разматраном периоду (2011/2012), Димитровграду је посвећено знатно мање прилога – 97 (27,2%). Највише текстова се такође односи на *квалитет живота*, 30 (30,9%), а у оквиру ове категорије седам текстова је посвећено инфраструктури и улагањима у инфраструктуру, шест криминалу, а четири текста су посвећена акцијама оплемењивања екстеријера на подручју града и конкурсима за најбоље уређен спољни простор. О начинима подстицања наталитета информишу три текста. За разлику од општине Пирот о туризму извештава само један текст. Према учесталости следе написи о *култури* (22 текста, 22,7%). Најчешће се пише о штампању и промоцији књига (6 написа), а затим о активностима институција културе (4 текста). На *образовање* се односи 10 текстова (10,3%). Од тога је пет прилога посвећено студентским стипендијама, а по два упису у први разред и почетку нове радне/школске године за предшколце и основце. *Спорт* је такође заступљен са 10 текстова (10,3%), од којих се седам односи на успехе спортиста, а три извештавају о одржаним турнирима и такмичењима. На теме из области *пољопривреде* односи се 8 написа (8,2%), од чега се три односе на улагања у пољопривреду. *Политика* је заступљена у 6 текстова (6,2%) и углавном се извештава о локалним политичким превирањима.

Економске теме присутне су у четири текста (4,1%).

Број текстова који се односе на општину Бабушница је још мањи (67, односно 18,8%). Највише се писало о *квалитету живота* (13 текстова, 19,4%). Из области *образовања* објављено је 12 прилога (17,9%). Од тога су четири текста посвећена такмичењима и успесима на такмичењима, а по два одржавању школских манифестација и гашењу школа. И из области *културе* публиковано је 12 текстова (17,9%). По два текста односе се на одржавање изложби, обележавање Миланског едикта, одржавање културних манифестација и активности институција културе. О *пољопривреди* је заступљено 6 написа (8,9%), али се запажа да нема текстова о улагањима у пољопривреду. На *проблеме* у бабушничкој општини односи се пет текстова (7,5%) – проблем паса лугалица; искључења струје нередовним платишама; временске непогоде (два написа); одбегли рој пчела уселио се у кућу мештана.

Што се тиче дистрибуције текстова о сеоским срединама у Пиротском округу, о општини Бабушница су написана 23 текста, општини Пирот 22, а о општини Димитровград 7. О селима читавог округа написан је један текст. Теме које се односе на сеоске средине у општини Бабушница су: култура (6), образовање (4), квалитет живота (3), пољопривреда (3), религија (2), проблеми (2), екологија (1),

здравство (1), остало (1); у општини Пирот: пољопривреда (8), квалитет живота (5), култура (3), економија (2), здравство (1), религија (1), проблеми (1), остало (1); у општини Димитровград: економија (2), пољопривреда (2), квалитет живота (1), култура (1), остало (1). На сеоска подручја читавог округа односи се један текст о пољопривреди, а заједно о сеоској и градској средини у општини Бабушница информишу 4 написа (о образовању, о невремену и два текста из категорије остало), у димитровградској општини 2 (о асфалтирању пута и о промоцији књиге и сеоском туризму), а у општини Пирот 7 (о квалитету живота пет текстова, о екологији један и један из категорије остало).

Функција наслова текстова који се односе на Пиротски округ је углавном информативна. Текстови су потпуно опремљени 31,7%, делимично опремљени 38,9%, а лоше опремљени 29,4%. Повод за писање текстова био је неки важан догађај попут одобравања пројеката, отварање истуреног одељења факултета, исплата средстава социјалног програма радницима, добијања значајних награда и тако даље. Намеравани ефекат чланака је у највећем броју информативан, а текстови су углавном вести (82,9%), потом извештаји (12,3%), док су остале новинарске форме заступљене у веома малом проценту. Написи су у највећем броју вредносно неутрални. Као и у претходно анализираном периоду (2011/2012) већина текстова је праћена фотографијама, али је само мали број фотографија функционално повезан са садржајем текста (више су илустративне). Што се тиче величине текста, у складу са наведеним критеријумима на почетку рада, 289 текстова није доминантно (154 без фотографије и 135 са фотографијом), 59 доминира на половини стране (56 са фотографијом и 3 без фотографије), а 9 доминира у односу на читаву страну (8 са фотографијом и 1 без фотографије).

б) Пчињски округ

Од укупног броја анализираних текстова за Пчињски округ (49) на општину Бујановац односи се тринаест, следи Сурдулица са седам, затим Прешево са пет, Босилеград са три и Трговиште са само два написа. Бујановац и Прешево заједно помињу се у десет чланака, а читав Пчињски округ у девет (табела 12).

Међу текстовима о општини Бујановац највише је оних у којима се пише о *економским* темама (бујановачка фабрика душека планира да ове године производњу повећа за трећину због извоза у Шведску; два написа о улагању у развој привреде) и *проблемима* (изгорела избегличка барака; подизање струјомера на безбедну висину како би се спречила крађа струје; због блокаде рачуна Јавног предузећа „Комуналац“, предузеће није у стању да цистернама допрема воду до неколицине села у општини). Два се односе на *образовање* (три школе у Бујановцу од 9. маја имају по два в.д. директора –

једног је поставила локална самоуправа, а другог је именовано нови школски одбор; у Бујановцу 260 студената економије на истуреном Одељењу Економског факултета из Суботице) и два на *политику* (шеф Координационог тела Владе Србије за општине Прешево, Бујановац и Медвеђу посетио Бујановац, даровао основце и разговарао с новинарима о низу тема; амбасадор Турске у Београду у Бујановцу изразио задовољство због смиривања тензија на југу Србије и изразио спремност своје земље да економски помогне грађанима тог региона Србије). По један текст се односи на *пољопривреду* (у атару Бујановца дуван добро родио), *прекограничну сарадњу* (сарадња са индустријском комором Тиране) и *квалитет живота* (ефикаснији рад општине уз подршку Европске уније). За разлику од општина Пиротског округа квалитет живота у општинама Пчињског округа заузима најмањи медијски простор.

Табела 12. Заступљеност тема – Пчињски округ (број текстова)

Table 12. Presence of topics – the Pčinja District (number of texts)

	Буја- новац	Трго- виште	Сур- дулица	Пре- шево	Босиле- град	Бујановац и Прешево	Читав округ
Политика	2	-	-	1	-	1	-
Економија	3	2	1	-	1	3	-
Култура	-	-	1	1	-	-	-
Образовање	2	-	-	-	1	1	2
Религија	-	-	-	-	-	-	-
Квал. живота	1	-	2	1	-	3	1
Спорт	-	-	-	-	-	-	-
Здравство	-	-	-	2	1	-	1
Соц. заштита	-	-	-	-	-	-	-
Екологија	-	-	1	-	-	-	-
Медији	-	-	-	-	-	-	-
Прекогр. сарад.	1	-	1	-	-	-	-
Пољопривреда	1	-	-	-	-	-	1
Проблеми	3	-	-	-	-	2	2
Остало	-	-	1	-	-	-	2
Укупно	13	2	7	5	3	10	9

За Сурдулицу је везано седам текстова, од којих су два посвећена *квалитету живота* (кривична пријава против тројице мештана Сурдулице због сумње да су претукли полицајце на дужности; Сурдулица неће штетети за дочек Нове године), а по један *екологији* (представљен пројекат „Заштита животне средине Власинског језера“), *економији* (помама за изградњом мини хидроелектрана), *култури* (градиће се филмски Зона град на Власинском језеру, а општина

Сурдулица је обезбедила комплетну инфраструктуру за ово насеље), *прекограничној сарадњи* (добијена средства из приступних фондова ЕУ на основу два заједничка пројекта с општинама из Бугарске) и црној хроници – категорија *остало* (оборено стабло убило дрвосечу).

На Прешево се односи пет написа. Два су посвећена *здравству* (оба се односе на изградњу ванболничког породилишта у Прешеву), а по један *култури* (приказ књиге „Сирово борово – социолошка анализа прешевског Цакановца” Д. Б. Ђорђевића, С. Узуновића и В. Петровића), *политици* (општина Прешево бојкотује Национални савет Албанаца) и *квалитету живота* (на граничном прелазу Прешево према Македонији заплешено је најмање десет килограма марихуане).

О општини Босилеград присутна су само три текста: из области *образовања* (у наредној школској години сваки средњошколац који се школује у Босилеграду добиће општинску стипендију), *економије* (на подручју између села Рибарци и Бранковци почела изградња прве од седам мини-хидроелектрана) и *здравства* (у селима Рајчиловци и Горња Љубата код Босилеграда регистрована епидемија стомачног вируса).

Ни радови о Трговишту нису учесталији. У анализираном периоду присутна су само два написа, оба из области *економије* (Републичка Дирекција за имовину донирала је две грађевинске машине за грађевинске радове; почеле припреме за изградњу индустријског комплекса).

У десет прилога писало се о Бујановцу и Прешеву заједно. Публиковани текстови бавили су се следећим темама: *економијом* (3), *квалитетом живота* (3), *проблемима* (2), *образовањем* (1), *политиком* (1). На читав округ односи се девет прилога: *образовање*, *остало* и *проблеми*, а по један текст је из области *квалитета живота*, *пољопривреде* и *здравства*.

Што се тиче написа о сеоским срединама у Пчињском округу, реч је о четири текста: општина Бујановац – један прилог у коме се извештава о *проблемима*; општина Босилеград – по један прилог из области *економије* и *здравства*; општина Прешево – приказ књиге „Сирово борово – социолошка анализа прешевског Цакановца“ аутора Д. Б. Ђорђевића, С. Узуновића и В. Петровића). На сеоску и градску средину у Пчињском округу односи се један текст о *проблемима* у општини Бујановац.

Функција наслова текстова о овом округу је искључиво информативна. Потпуно је опремљено 40,8%, делимично 36,7%, док је лоше опремљено 22,5% текстова. Намеравани ефекат је информативан, а врста текста је најчешће вест (90%), затим извештај (6%), док су остале новинарске форме присутне у веома малом проценту. Написи су углавном вредносно неутрални. Од укупно 49 текстова 30

је пропраћено фотографијом, али су оне у мањем броју функционално повезане са садржајем, више су илустративне. У складу са претходно наведеним критеријума, 35 текстова не доминира (17 без фотографије и 18 са фотографијом), 12 доминира у односу на половину стране (2 без фотографије и 10 са фотографијом), а у односу на читаву страну доминирају 2 текста која су пропраћена фотографијом.

в) Јабланички округ

Текст који се односи на Јабланички округ бави се темом из области *пољопривреде* (берба кукурза и сетва пшенице). Функција наслова је информативна, напис је потпуно опремљен, а намеравани ефекат је информативан. Текст је пропраћен фотографијом, која је илустративног карактера. Што се тиче величине прилога може се рећи да не доминира.

г) Више округа

Текстови о Пчињском и Јабланичком округу (три текста) информичу из области *економије* (у Пчињском и Јабланичком округу свака друга приватизација пропала), *квалитета живота* (све сиромашнији „јужњаци“ – просек зарада у градовима ових округа нижи него на северу земље) и *пољопривреде* (повећан број произвођача органске хране у Јабланичком и Пчињском округу). У једном прилогу се пише о свим општинама југоисточне Србије, без посебног навођења појединих округа. У питању је текст о *квалитету живота* (захваљујући Министарству спорта и омладине неразвијене општине добиле помоћ за младе). О сеоској средини Пчињског и Јабланичког округа информиче један текст из области *пољопривреде* (на југу Србије педесет пољопривредних газдинстава бави се органском производњом).

Функција наслова је информативна. Потпуно су опремљена два прилога, а два делимично. Намеравани ефекат написа је информативан, а врста текста је вест. Два чланка без фотографије не доминирају. Један текст пропраћен фотографијом доминира у односу на половину стране, а један доминира у односу на читаву страну. Функција фотографија је илустративна. Намеравани ефекат чланака је информативан. У погледу вредносне усмерености може се рећи да су два негативно вредносно усмерена, а два неутрална.

Анализа текстова о пограничју показала је да Пирот има велико преимућство по питању заузимања медијског простора у анализираним новинама. Разлог би се могао потражити у активности, односно иницијативи градских власти, институција, удружења и појединаца, али можда и у томе што *Народне новине* немају посебну дописничку мрежу у анализираним окрузима, већ новинар Ј. Васић, који живи у Нишу, повремено путује до већине општина, а најчешће

до општина у Пиротском округу. Чланци из општина са југа Србије углавном су непотписани.

Решења се могу наћи у развијању дописничке мреже и оспособљавању новинара да задиру у социјална, културна, политичка и економска питања како би уз помоћ врло јасних стратегија наметнули свој садржај јавности, државним органима и институцијама. Такође би требало подстаћи истраживачко новинарство које ће сензибилисати јавност за проблеме друштвено маргинализованих суграђана. Слика о пограничним општинама утиче на ставове најшире јавности о њима и на њихову спремност да помогну развој ових локалних заједница.

ЗАКЉУЧАК

Поновљена једногодишња анализа садржаја нишког дневног листа *Народне новине* сведочи да се у посматраном периоду више писало о пограничним општинама југоисточне Србије у односу на претходно анализирани период (од 1. марта 2011. до 29. фебруара 2012. године). Повећан је број новина у којима се налазе текстови о пограничним општинама југоисточне Србије, као и број текстова који се односе на та подручја. Међутим, у погледу тематске заступљености поново се највише писало о квалитету живота у пограничју, а затим (али знатно мање) о култури, економији и образовању. У односу на претходно анализирани период сада се може уочити нешто већи број текстова о образовању, мада је тај број и даље дупло мањи у односу на број прилога о квалитету живота. Најмање је написа из области медија, социјалне заштите и религије. Поред повећања броја текстова из области образовања уочава се и повећање броја чланака из сфере политике и пољопривреде, мада проценат њихове заступљености веома заостаје за најзаступљенијом тематском облашћу у оба реализована истраживања (квалитетом живота).

Резултати овог истраживања (као и претходног) показују да је за *Народне новине* карактеристично посматрање пограничја у југоисточној Србији углавном из угла квалитета живота, мада недостаје дубље упознавање с особеностима начина живота, религијом, верским и народним обичајима, као и с актуелним културним стваралаштвом. Такође мањкају текстови о тешкоћама тамошњих мештана („не чује се глас народа“), а ни социодемографски проблеми (депопулација, старење становништва и пражњење читавих подручја) нису сагледани у довољној мери. Нема ни довољно чланака о потенцијалним ресурсима овога краја. Као и у претходном истраживању у текстовима се углавном пише о градовима. У дискутованом периоду 2013-2014. скоро је пет пута више прилога о градским подручјима у односу на сеоска. Важно је напоменути да је број текстова о сеоским

средионама сада дупло већи у односу на раније истраживање, али да је разлика у односу на градска подручја и даље веома велика. Скромност обима објављеног новинског материјала о сеоској средини сведочи о њеној маргинализацији и уједно доводи до њеног још већег потискивања у погледу друштвене акције, јер се тако неки други проблеми намећу и тиме привлаче већу ангажованост појединаца и институција. Такође је поновљена неуједначеност извештавања у погледу округа. Највише се писало о Пиротском округу, с тим што је највећи број чланака о општини Пирот, скоро дупло мањи о општини Димитровград, а најмањи о општини Бабушница. Теме у чланцима о општини Пирот су разноврсне, но неке су заступљене у веома малом проценту као и у претходном истраживању. Када је реч о општини Бабушница и Димитровград поједине теме су потпуно изостале. Први закључак: Резултати поновљеног истраживања показују да би *Народне новине* требало из угла пограничја да сразмерније објављују прилоге из Пиротског округа и да на уштрб написа из општине Пирот знатно повећају број текстова из Димитровграда и Бабушнице. Други закључак: *Народне новине* би требало из угла пограничја да штампају далеко више прилога из Пчињског округа јер он има више пограничних општина, као и да повећају број текстова из његовог најнеразвијенијег места (Трговиште). О Пчињском округу се писало знатно мање (свега 49 текстова) – и то највише о Бујановцу, док су остале општине прилично занемарене. У складу с овако малим бројем написа велики број тема остао је потпуно непокривен (за читаву годину није објављен ниједан текст о социјалној заштити, спорту, религији и медијима). Пошто се о Јабланичком округу писало најмање, и то само о читавом округу, док погранична општина Црна Трава није споменута ни у једном тексту за годину дана, трећи закључак је: *Народне новине* би требало из угла пограничја да посвете посебну пажњу Црној Трави и да број написа буде истоветан повећаном броју чланака из Трговишта због њихове неразвијености. Четврти закључак: *Народне новине* би требало из угла пограничја да посвете већу пажњу сеоским просторима у пограничју југоисточне Србије и да сразмерније публикују чланке о сеоском и градском атару, јер управо сеоска погранична подручја остају празна због многобројних проблема. Пети закључак: С обзиром на специфичности подручја југоисточне Србије *Народне новине* би требало из угла пограничја најпре да извештавају о економији, пољопривреди, прекограничној сарадњи, а након тога о осталим темама.

Истражујући колико и на који начин је пограничје југоисточне Србије заступљено у штампаним медијским садржајима може се констатовати очигледан помак у односу на претходни период, да постоје промене у начину представљања пограничних општина, али да се оне пре свега односе на интензитет писања. Потребна је спрем-

ност самих медија да се више ангажују, сразмерније публикују чланке о овом пограничју и при томе посебно подигну квалитет извештавања. Тако би показали да су друштвено одговорни.

ЛИТЕРАТУРА

- Валић Недељковић, Д. (2011). Телевизијска презентација људских права у одабраним националним и регионалним емитерима у Србији (Television presentation of human rights in selected national and regional broadcasters in Serbia). *Теме*, XXXV(4), 1369–1388.
- Vujić, M. (1998). Profesija i politika u medijima (Profession and politics in the media). *Politička misao*, XXXV (1), 169–185.
- Вуковић, М., Воза, Д. и Ризнић, Д. (2012). Пограничје источне и југоисточне Србије у штампаним медијима националног значаја (Borderlands of Eastern and South-Eastern Serbia in the printed media of national importance). *Теме*, XXXVI(4), 1559–1582.
- Вуковић, М., Воза, Д. и Ризнић, Д. (2011). Могућност унапређења посебних облика туризма у пограничним општинама североисточне Србије (Possibility for improvement of specific types of tourism in border municipalities in the North-East Serbia). *Теме*, XXXV(4), 1455–1473.
- Голубовић, Н. и Голубовић, С. (2013). О сиромаштву у Србији – са посебним освртом на југоисточну Србију (On poverty in Serbia – with a special insight into Southeastern Serbia). У Л. Милошевић Радуловић, Ј. Петровић и И. Илић Крстић (прир.), *Старији људи у пограничју (The Elderly in the Border Regions)*(19–37). Београд: Службени гласник; Ниш: Машински факултет.
- Голубовић, Н., Голубовић, С. и Цветковић П. (2012). Прекогранична сарадња у земљама западног Балкана – могућности и ограничења (Cross-border cooperation in Western Balkan countries – Possibilities and constraints). *Теме*, XXXVI(4), 1613–1629.
- Dardić, D. i Milojević, M. (2010). *Priručnik za izvještavanje o marginalizovanim grupama (The Handbook for Reporting on Marginalized Groups)*. Banja Luka: Helsinški parlament građana Banja Luka.
- Ђорђевић, Б. Д. и Милошевић Радуловић, Л. (2012). Пограничне општине југоисточне Србије у штампаним медијима – пример *Народних новина* (Border municipalities of southeastern Serbia in print media – the example of *Narodne novine*). *Теме* XXXVI(4), 1583–1611.
- Ђорђевић, Д. Б., Стевановић, Ђ. и Тодоровић, Д. (прир.) (2012). *Село у пограничју (Villages on the Border)*. Београд: Службени гласник и Завод за проучавање села.
- Ђорђевић, Д. Б. и Вуковић, М. (прир.) (2014). *Породично газдинство у пограничју (Family Households on the Border)*. Нови Сад: Прометеј; Ниш: Машински факултет.
- Закон о социјалној заштити (Law on Social Protection), Службени гласник Републике Србије. Бр. 24(2011).
- Zanini, P. (2002). *Značenja granice (The Meaning of the Border)*. Beograd: Clío.
- Kanižaj, I. (2003). Izvještavanje o nacionalnim manjinama u hrvatskim dnevnim novinama (*Reporting on national minorities in Croatian daily newspapers*). *Međunarodne studije*, III(3), 27–44.

- Kunczlik, M. i Zipfel, A. (1998). *Uvod u publicističku znanost i komunikologiju (Introduction to opinion journalistic knowledge and communicology)*. Zagreb: Naklada Friedrich Ebert.
- Марковић, Ж. Д. (2012). Социолошке рефлексije о друштвеном развоју и демографским променама у југоисточној Србији (Sociological reflections on social development and demographic changes in southeastern Serbia). У: *Становништво југоисточне Србије: утицај демографских промена у југоисточној Србији на друштвени развој и безбедност (The population of Southeastern Serbia: The influence of demographic changes in Southeastern Serbia on social development and security)*(13–19). Београд/Ниш: Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Нишу и Филозофски факултет Универзитета у Нишу.
- Марковић Крстић, С., Милошевић Радуловић, Л. (2012). Депопулација села у пограничним општинама југоисточне Србије: социодемографска интерпретација превих резултата пописа 2011. (Depopulation of the villages in the border municipalities of Southeastern Serbia: Socio-demographic interpretation of the first 2011 census results). У: *Становништво југоисточне Србије: утицај демографских промена у југоисточној Србији на друштвени развој и безбедност (The population of Southeastern Serbia: The influence of demographic changes in Southeastern Serbia on social development and security)* (143–158). Београд/Ниш: Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Нишу и Филозофски факултет Универзитета у Нишу.
- Milivojević, S. (2010). Деца у медијском огледалу (Children in the media mirror). *СМ, часопис за управљање комуницирањем*, V(15), 41–60.
- Milivojević, S. (2012). Новинарство и медијска индустрија у Србији: изазови и одговори (Journalism and the media industry in Serbia: Challenges and answers). *СМ, часопис за управљање комуницирањем*, VII(24), 35–57.
- Милић, В. (1978). *Социолошки метод (Sociological method)*. Београд: Полит.
- Милошевић Радуловић, Л., Петровић, Ј. и Илић Крстић, И. (прир). (2013). *Старији људи у пограничју (The Elderly in the Border Regions)*. Београд: Службени гласник; Ниш: Машински факултет.
- Митровић, Љ. (прир.) (2012). *Становништво југоисточне Србије: утицај демографских промена у југоисточној Србији на друштвени развој и безбедност (The population of Southeastern Serbia: The influence of demographic changes in Southeastern Serbia on social development and security)*. Београд/Ниш: Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Нишу и Филозофски факултет Универзитета у Нишу.
- Mol, Š. R. i A. Kešner-Zagorac (2005). *Novinarstvo (Journalism)*. Beograd: Clio.
- Републички завод за статистику. *Попис становништва, домаћинства и станова 2011. у Републици Србији. Упоредни преглед броја становника. Подаци по насељима (2011 Census of Population, Households and Dwellings in the Republic of Serbia. A comparative overview of population numbers. Data per settlements)*. Књига 20 (2014).
- Шушњић, Ђ. (1973). *Критика социолошке методе (The Critique of Sociological Method)*. Ниш: Градина.

Lela Milošević Radulović, University of Niš, Faculty of Philosophy, Department of Sociology, Niš

Marija Marković, University of Niš, Faculty of Philosophy, Department of Pedagogy, Niš

Dragoljub B. Đorđević, University of Niš, Mechanical Engineering Faculty, Niš

ON BORDER MUNICIPALITIES OF SOUTHEAST SERBIA IN *NARODNE NOVINE* DAILY

Summary

The paper presents the results of the repeated measures study, spanning one year, of how the daily paper *Narodne Novine*, published in Niš (the center of southeast Serbia), writes about the life in the border areas of southeast Serbia. The goal of the paper is to answer the question whether the way in which the border areas of southeast Serbia were presented in this daily paper had changed as viewed against the year 2011/2012, when a previous study was conducted. The repeated study, using the same methodology, consisted of monitoring and analysis of the contents of *Narodne Novine* in the period of one year (1 March 2013 – 28 February 2014).

The analysis confirms that in the given period border municipalities of southeast Serbia were given more coverage than in the previously analyzed period (1 March 2011 – 29 February 2012). The number of issues covering border municipalities of southeast Serbia was higher, as was the number of individual texts relating to those areas. However, in terms of the contents of these texts, in the repeated study, too, the most coverage was given to the quality of life, and then (to a much smaller extent) to culture, economy, education. Viewed against the previously analyzed period, one now notices a bit more texts on education. However, this number is still twice lower than the number of contributions about the quality of life.

Results of this study (just like the previous one) suggest that *Narodne Novine* views border areas of southeast Serbia mostly through the lenses of the quality of life, however without a deeper familiarization with the peculiarities of the way of life, religion, customs related to faith and folk tradition, and current cultural production. Likewise, texts are lacking about the difficulties of local residents (“the voice of the people is not heard”), while socio-demographic problems are not covered in detail either (depopulation, aging of the inhabitants, entire areas becoming empty of people). Finally, there is an insufficient number of articles on potential resources found in these areas.

Just like in the previous research, the texts are mostly about towns. In the observed period of 2013-2014, there are almost five times more contributions on urban than on rural areas. The paucity of published materials covering rural areas testifies to their marginalization, and in turn contributes to their additional suppression in terms of social action, since that way some other problems are imposed as important and thus attract more involvement of individuals and institutions. Moreover, unequal coverage of districts has also been noticed. Most texts cover Pirot district.

Conclusion one: In terms of border municipalities, *Narodne Novine* should provide a more balanced coverage of Pirot district articles. At the expense of the coverage of Pirot municipality, it should increase the number of texts on Dimitrovgrad and Babušnica. Conclusion two: From the point of view of border areas, *Narodne Novine* should publish by far more contributions from Pčinja district, since this area has numerous border municipalities. This particularly applies to this district’s least developed settlement (Trgovište). Since the fewest texts dealt with Jablanica district (and those that did covered only the district as a whole), and border municipality Crna Trava was not mentioned in a single text in a year, the third conclusion is: In terms of border municipality coverage, *Narodne Novine* should pay more attention to Crna

Trava and provide an equal number of articles on this area and Trgovište, given their low level of development. Conclusion four: From the point of view of border areas, Narodne Novine should pay more attention to rural settlements in the border municipalities of southeast Serbia and provide a balance of articles on rural and urban areas. This especially applies given the fact that rural border areas are being severely depopulated due to numerous problems the population has. Conclusion five: Given the specific traits of the area of southeast Serbia, from the point of view of border studies, Narodne Novine should primarily report on their economy, farming and cross-border cooperation, and only then on other topics.

After studying how much and in which way southeast Serbian borderline municipalities have been covered in the printed media, we may report an obvious step in the right direction as compared with the previous period. We notice that there are changes in the way in which border municipalities are presented, but these mostly reflect the intensity of writing. The media still need to be ready to become more involved, to provide a more balanced number of articles on this area, and thereby, in particular, raise the quality of reports. In this way, they would show that they are socially responsible.